

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

CLAUSURA DE LA CASSA

Grupo de cassadors, dispostantse á fer l' última sortida.

FRARES Y MUSEUS

No lligan gens las dugas paraulas ¿veritat? Es que no han de lligar pas ab el significat que avuy tenen á Barcelona. S'ajuntan com dos enemichs irreconciliables, pera acometes. El frare contra el museu.

Tením una «qüestió dels museus» que ha sigut ja debatuda ab el groller amaniment d'ultratges que embrutan massa sovint las nostras polémicas, d'un tó molt dessota de la civilitat. Y amagada dins de la qüestió dels museus, tením una «qüestió de frares» que tot just s'ha insinuat, com cosa de «dominichs» ó de «mercedaris». L'amagada's comprén, porque 'ls tals frares no son amichs de publicitats; y avuy, com sempre, treballan dins de la celda tancada y barrada fent treure la cara á las «bonas ánimas» que 'ls serveixen pera guanyarse la gloria del cel.

Donchs tením una qüestió de museus, qu' es una qüestió de frares. Hem de parlarne, més clar que ningú, ja que no 'n parlan els que 'n deuen estar enterats, y hem de dir tot lo que sabem porque la táctica del xiu xiu als recóns de sagristía no 'ns va bé.

Se tracta del «Museo Arqueológico Provincial» que hi ha á la capella gòtica de Santa Águeda, preciosa obra del sigle XIII que tothom coneix. La capella estava tota plena de runa quan la cedí el govern pera establirhi un museu, encare no fa trenta anys; després ha sigut restaurada decorosament, ab algunas afegiduras qu' es fácil treure. El museu comensá com quasi tots els museus, omplint la graciosa nau ab las pedras de l' Academia de Bonas Lletres y ab antigallas de tota mena, algunas de valúa certa; tot pera omplir, pera fer munt. Talment els museus del Parch. Passan anys; el museu se neteja una mica, s'enriqueix sense ordre ni concert, se 'n treu la baluerna de la colecció epigráfica y 's queda á la fi estacionari. Las instalacions s'ha de confessar que son llastimosas, y la barreja molesta pera l'artista y l'estudiós. Mentrestant l'Ajuntament funda 'ls seus museus de pintura y d'arqueologia, ahont també hi ha de tot, y vetaquí que comensa á córrer la veu de que 's conspirava pera emportarsen las antigallas de Santa Águeda cap al «palau reyal» del Parch. Tres diputats provincials, els Srs. Cruells, Coderch y Gubern, demanan que no 's permeti la supressió del museu de Santa Águeda; que si no está ordenat, no es cap cosa del altre món ordenarlo y que la separació de museus es una práctica seguida á las ciutats que 'ns poden donar lliçons d'aixó. ¿Qué van haver dit! Vetaquí que salta tot enfurismat el senyor Puig y Cadafalch, dictador de l'arqueologia barcelonina, y se 'ns declara centralista. Pera ell las dotzenas de museus que hi ha á París y á Londres, no hi son; pera ell no existeix la tendencia natural á especialisar, á aixamplar, á instalar las obras d'art en un medi apropiat. Ell es centralista y es jacobí. Perque 'l museu públich enfarfegat es obra dels jacobins, dels revolucionaris que l'hagueren d'improvisar ab las obras d'art tretas dels palaus y dels convents. Fora d'Inglaterra, ahont han crescut els museus de mitjans del sigle XVIII ensá, ab las donacions privadas y després ab els diners públichs, á tot arreu els «grans» museus els omplí la Revolució. Ara 'ns adoném de que ja es hora d'arreglar aquell maremagnum, y ¡tél ens surt el Sr. Puig y Cadafalch fet un reaccionari... de la flamarada. ¿Quína nosa li

fan las antiguitats á la capella de Santa Águeda? Per compte de treurelas ¿no sería molt millor triar lo que possehim d'art religiós, retaulas, artipendis, puntas, orfebrería, d'avans del sigle XVII, y posarho á la capella de la plassa del Rey? El Sr. Puig y Cadafalch, reputat home de gust, portat per forsa á comprendre l'obra d'art com ornament arquitectónich, ho ha d'entendre aixís molt millor que jo, ¡pobret de mí... Sí que ho entén, sí... Lo qu' es que 'l portan enganyat. Els artistas son de mena mansos. ¡Santa ignocencia!

Darrera del Sr. Puig y Cadafalch hi ha algú que tant se n'hi endona dels museus com d'un magatzém de drapayre. Aquella gent amagada no vol enriquir (?) el Museu Municipal; lo que vol es desembrassar la capella de Santa Águeda. Si anessim á furgar ben endins, potser trobaríam qu' es la gent mateixa que voldria desembrassar el palau del Lloch-tinent, allí á la vora, porque l'acabessin de fer malbé las pobretas monjas de Santa Clara. Jo no sé si l'arribarán á treure l'Arxiu de la Corona d'Aragó, me sembla que nó, porque encare queda algú del benemérit llinatge dels Bofarulls pera defensarlo. Y també 'm sembla que no arribarán á treure 'l museu de Santa Águeda, porque no té de faltar qui ens el defensi. El plan dels conspiradors está molt avan-sat. Se conta que sense la intervenció urgenta de l' Academia de Bellas Arts de Madrit, á horas d'ara ja no hi hauría remey.

Sortosament el cop ha sigut parat, y lo que convé ara es esbombarho, pera matar la conspiració. L'enemich del museu es el frare. El govern del Sr. Maura ha obert una portella pera tornar á las ordres religiosas lo que tenían avans del any 35, aquella formidable má morta que no deixava moure á la nació. Donchs hi ha uns frares, els mercenaris, que 's diuhen amos de Santa Águeda, y que se la farán... que se la farían donar pel govern, si 's quedés desocupada. La «celestial, real y militar» ordre de la Mercé fundada al 12 d'Agost de 1218, quan á la catedral de Barcelona el bisbe Palou, el rey Jaume y Ramón de Penyaforat vestiren l'hábit de Sant Pere Nolasch, encare dura avuy, per més que no hi hagi esclaus irre-dents. Alguns mercenaris feren obras bonas, á las terras berberiscas, fins que l'ordre 's confongué ab qualsevol altra. Els mérits públichs se reduhían á tenir estudi de minyóns... ab 4 Banchs grans y 4 de petits, 1 Quadro de María S. S., 1 cadira de brassos, 1 Vidriera de 23 vidres. Segons un inventari. No hi podrían cabre molts minyóns, ni ensenyarshi molts sabiesas. Donchs la comunitat de Barcelona estava encarregada de cuidar y administrar la capella de Santa Águeda, per manament d'Alfons V (Juny de 1422) y el prior era «rector de la Capella Real del palau del Rey á Barcelona.» Títul de propietat no n'hi ha cap més, y el canonge Sr. Barraquer no passa d'afirmar que «de los documentos resulta que (la comunitat) era la dueña ó legitima administradora de tan hermoso templo» (1). Cert es que més avall ho vol esmenar, d'una manera tan capciosa, que no resol rés. Val la pena de copiarho: «Además, de edificio de regulares lo calificó sin duda el cocodrilo llamado AMORTIZACIÓN (?) cuando ávido de tragar joyas artísticas é históricas dió con la estupidez de su supina ignorancia, el aviso inserto en el Boletín Oficial del 9 de Mayo de 1844, para la subasta y consiguiente venta de tan preciosa é histórica capilla.»

¿Qui será capás de fonamentar una reivindicació del edifici pera els que may n'han sigut propietaris? Pero es que la demanda, hi ha qui diu que 's refor-saría... en nom de Catalunya. Se parla de qui fa

(1) Las casas de religiosos en Cataluña.

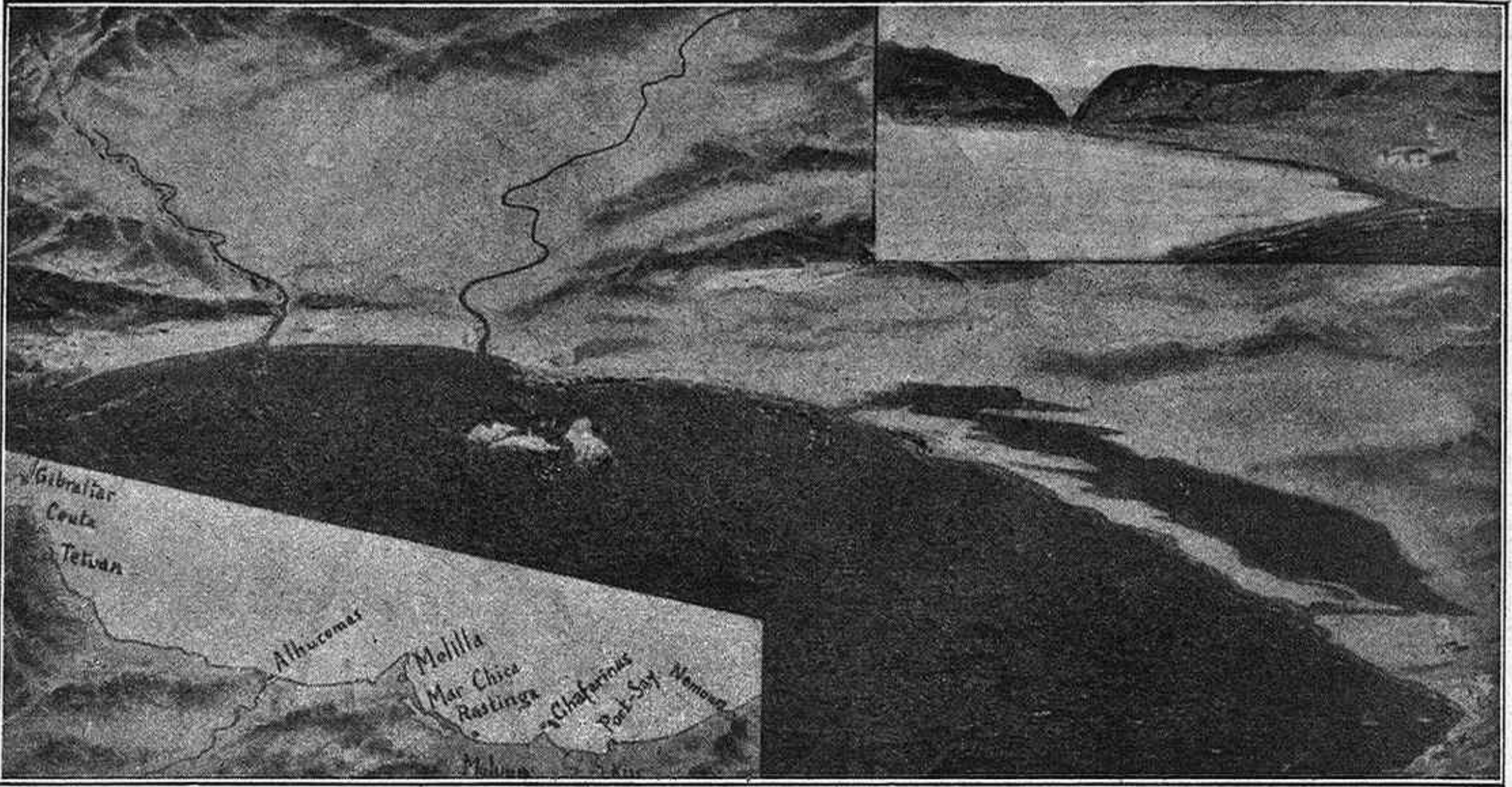
CAMBIS DE SITUACIÓ

Mariano Foix
1908

—Veyám si aquest any ens veurém al ball dels francesos ó al dels italians...
—No es fácil, nòya; aquest any me trobarás al ball infantil. Per alguna cosa m' he casat ab una viuda ab sis criaturas.

PANORAMA DE MAR CHICA.—LLOCH OCUPAT PER ESPANYA EL 14 DEL CORRENT

Mar Chica es una gran llacuna, situada al sud-est de Melilla, que s' comunica ab el mar per un canal d' un cent metres de longitud. El lloch es desert y sols té importancia per la seva situació.—El quadret de la dreta del dibuix representa la boca del Kiss, frontera argelina per la part del Marroch.

UN ARTISTA DE 14 ANYS

móurer tot el mecanisme conservador, de quí unta els engranatges rovellats d' una mena de religió y d' una mena de patria que fan molt de mal, y de que aqueix personatge ha somiat que ressucitava l' ordre mercedaria á la capella real. Y li sembla véure als monjos blanchs, blasonat el pit per las quatre barras vermellas del rey y la creu blanca de la basílica, com puján en professó l' escala de pedra, y com se n' entran al temple ornat pera la festa. No hi ha hagut revolucions, no hi ha hagut guerres ni constitucions. Tot se n' ha entornat arrera dalt de la tribuna, el Pare Xanchera toca l' orga, y el Pare Pascual Ferreras fa cantar als escolanets, donant patacades damunt del faristol ab una solfa cargolada...

Somía que somiarás, que no ho has de véure may ab els teus ulls. Quí ha de

ANTONI SALA JULIÁ

Notable violoncelista catalá, á qui l' públich ha aplaudit aquests díes al teatro de Novetats.

impossibilitarho, es l' Ajuntament. Quan els regidors de Barcelona llegiren l' anunci de la subasta, varen enviar desseguida una protesta al govern, y á n' ells hem d' agrahir que Santa Águeda no sigui de propietat privada. La protesta de 1844 ha de servir pera la demanda de avuy, Barcelona, que va impedir la venda, ha d' encarregar-se de la custodia del monument pera establirhi un museu que s' hi adigui, que li sigui complement just, que sigui una magnífica «lissó de cosas». El Sr. Puig y Cadafalch, desenganyat, hi ajudarà.

TULP

¡Valent remey!

Si alguna demostració 'ns faltés de que'l Govern en l' assumpte de las bombas ha perdut completament l' oremus, la tindríam en l' empenyo ab que s' ha

pres aixó de las porterías. Ni 'l ministre, ni 'l gobernador, ni cap dels seus alts representants se saben treure las ditxosas porterías de la boca.

—Com que no hi ha porterías!... ¿Per qué tots els propietaris no instal·lan porterías?... ¡Es indispensable posar porterías!...

Y portería per aquí, portería per allà, portería á las sessions de las Cortes, portería á las columnas de la *Gaceta*, no sembla sinó que la portería sigui un talismán miraculós, capás per ell sol d'allunyar tots els mals ó per lo menos todas las bombas.

Tant aquesta convicció va penetrant en el cervell del Govern, que jo ja veig acostarse el día en que quan els barcelonins ens lamentarém de la explosió de tal ó qual bomba, els senyors que manan ens dirán, mofantse de nosaltres:

—¡Fort!... ¡Us está bé!... ¡Poseuiu porterías!

La teoria es hermosament cómoda y treu de no poch apuros al Govern. ¡Es clar!... ¿Cóm volen els barcelonins que s'acabin els atentats terroristas, si 'ls propietaris no estableixen las porterías que se 'ls ha aconsellat?...

Mirinsel pel cantó que vulguin, l'argument no té réplica.

Com tampoch ne tenia el que donava anys enrera un inspector de districte al jefe de seguritat, que 'l renyava pel gran número de rellotges qu' en la seva demarcació s'havían robat en pochos días.

—El fet es cert—deya l' inspector,—pero la culpa no es meva ni dels meus agents, sinó del públich.

—¿Del públich?

—¡Naturalment!... ¿Quí 'l fa passar pel meu districte, ab rellotge?... Que s'abstingui la gent de portarne, y ja veurá com no 'l robarán á ningú.

Aixís raciocina el Govern.

—¿Las bombas se colocan en las entradas?... Donchs qu' en cada entrada hi hagi una portería, y s'han acabat las bombas.

¿S'ha vist may una confessió més graciosa de impotencia?

A la qüenta, de descubrir als autors dels atentats terroristas—que sembla que hauría de ser el principal empenyo dels senyors governants—no se 'n refían gayre. ¡Aneu á saberho quí diable deuen ser y ahónt tindrán el seu amatall!...

Tampoch sembla tenir el Govern massa confiança en poder evitar la repetició dels atentats. Ell ja mirarà, ja procurarà, ja farà tots els possibles; pero... es alló; no coneixent als autors ni sabent ahónt tancan, ¿cóm volen que se las compingui pera impedir las sevas malifetas?

Per xó 'l ministre, revestintse de valor, ha determinat tirar la capa al toro.

—Aquí—ha dit, omplint d'aygua la palangana de la *frescura* y rentantse las mans á tota pressa,—aquí no hi ha més que una solució: establir porterías. Conseguit aixó, ja estaré tot arreglat.

Y 'l Govern s'equivoca. No n'estará d'arreglat.

¿Sab per qué?

En confiança y á cau d'orella vaig á dirli.

No estaré arreglat porque aixó de las porterías, en la majoría dels cassos, es una pura ilusió. A la escala de casa—per exemple—n'hi ha de portería.

Pero á la portería... ¡ay! á la portería may hi ha el porter.

A. MARCH

Á UNA MÁSCARA

El Carnaval aquest per tú es fictici,
se 't coneix al instant.
El verdader será després... un altre...
¡ningú 't coneixerá!
Fes, donchs, la teva tasca, no t'aturis
que ara pots disfrutar:
el temps es curt y passa molt depressa,
com un somni, volant...
Engalánat com sabs, y ab ta vareta
pots á algú senyalar
que generosament sufragui 'l gasto
d'aquesta nit de ball.
Apura fins el fons la dolsa copa
que 'l món te vé á brindar:
ara que hi ets, cumpleix ta alegre tasca,
que prou s'acabará...
Quan mostri ton semblant el rastre innoble
que 'l vici hi sol marcar
llavoras no caldrá posart' careta...

¡Ningú 't coneixerá!

J. MORET DE GRACIA

CABALLER GALANT

—Se la felicita, donya Amparo.

—¡Y aixó?

—Acabo de saber que la carn está en alsa.

LAS DELICIAS DEL DIÁBOLO

El primer día.

GLOSARI

Diable de panalló!... Quin torment!...

—Déu-me-la-guard, senyoreta Primavera.

El glosador està contentísim perquè ha vist un atmetller vestit de núvia.

És un atmetller molt vell, de branques molt seques i tortes, com un serment gegant; sense cap fulla, però atapat de flors.

Tantes flors blanques s'han desbotonat entorn dels branquillons, que l'atmetller se'ns ha rejuenit amb alegria d'infant. La seva florida és una riulla al Sol, una salutació al bon temps, una crida a les dormides germinacions.

Aquell gueto implacable de les barbes de gebra se'n venja sovint de l'impaciència de l'atmetller. Les neus tardanes emmagatzemades en els cels plomosos se'n engeloseixen sovint de la blancor immaculada de ses flors, i devallen dels núvols pera besar-les amb un petó de mort...

Però'l glosador, avui, no vol fer de poeta de moda; no se sent climàteric; no té'l cor obert al pessimisme.

El glosador està contentísim perquè ha vist un atmetller vestit de núvia. Que és tant com dir que aviat sentirà un cant de rossinyol. Que és tant com veure'ls malalts esperançats, els vellets alegrois, la quitxalla encabriolada i els enamorats feliços.

—Senyor Panalló, ja pot retirar-se. Haig de tenir un petit rendez-vous am la senyoreta Primavera.

XARAU

LLIBRES

FASES DEL SENTIMIENTO RELIGIOSO. Tomo II, per W. James.—El célebre pensador nort-americà W. James,

continúa desenrotllant en aquest llibre l'estudi de la psicosis y els seus variats fenòmens, encarrilantlo en aquesta segona part per las vías del anàlisis y las experimentacions.

Acaba el volúm ab dugas notables conferencias que venen á ser un atinat resúm del esmentat estudi y una verdadera crítica de la religió, prenent per base el sentit comú práctic y dominador de la historia.

Aquesta obra, que tindrà encare una tercera y última part, forma en la colecció científica que porta per títul: *Biblioteca de Ciencias Filosóficas y Experimentales*.

ALBUM I. BOUFFLERS-KALIDASSA. *Publicaciones E. de Riquer y M. P. Sandiumenge*.—Es un volúm en el que s'hi agermanan bé la forma artística y el fons literari. Enclou en sa primera part una noveleta curta de Boufflers, titulada *Alina, Reina de Golconda*, qu' es una maravella de ingenuitat picaresca y está plena de sentiment de la época; una narració que pot molt ben posarse al costat de qualsevol dels millors clàssichs. El senyor Sandiumenge ha cuidat de la traducció castellana y ho ha fet ab exquisida habilitat.

El seu company Sr. E. de Riquer ens deixa assaborir al final del volúm un fragment de Kalidassa, *La Estación de las lluvias*, quina versió castellana en endecassílabs lliures, dona una perfecta idea de la exuberant vena poética del vell patriarca del amor y gran cantayre de la feconda naturalesa.

La presentació del llibret es elegant, á la moderna, y acompanyan al text algunas ilustracions que li donan el sagell característich de las obras preferidas pels dilettanti bibliófls.

LA HERENCIA EN LAS FAMILIAS ENFERMAS, per I. Orchansky.—Consta el llibre de una serie d'estudis clínichs y experimentals realitzats pel notable sociólech professor de la Universitat de Charcow. Després d'un extens y documentat prólech del gran Lombroso, vé la primera part del llibre casi per complet dedicada á la exposició de curiosas investigacions fetas sobre la herencia, segons la distribució de sexes y parentius.

Y acaban de fer interessant la obra quatre capítuls ab que 's completa el llibre y

El segón.

El tercer.

que tractan del *Problema de la herència*, *La Teoria de la fecundació*, *La Evolució Individual* y *La Teoria de la herència*.

No es d'extranyar, donchs, que 'l nou volúm, que forma part de la *Biblioteca Sociològica Internacional*, siga ben rebut no sols pels metjes y gent de lleys, sinó per tots quants se preocupan de la creixent ciencia sociològica.

NOVELLA TRAGICA, de *Adolfo Jacobacci (Mario de Prati)*.—Una colecció de quèntos italians que fan creure que l'autor, ademés de un finíssim observador es un home de un gran cor y molta imaginació. Sembla de la escola de 'n *Maupassant*, per la concisió y el sentiment que adornan las sevas narracions. Quan dialoga es just en la expressió y en las descripcions s'hi nota també un apreciable desitj de ser breu y gráfich. *Novella Tragica* es el títul del primer quènto del llibre y, al igual que molts d'altres del tomo, sugestiona al lector fins á comourel, y sempre per procediments de bona lley.

COLECCIÓN MONTOYA.—S'ha publicat el catálech d'aquesta colecció d'obras mestras de pintura que 'ls aficionats poden admirar fins el día 22 en la exposició instalada en el Passeig de Gracia, número 38. La magnífica colecció consta de 33 admirables quadros de indiscutible valor, entre 'ls quals s'hi destaquen *La Verge* y *Jesús* de Guido Reni, tres obras de Zurbarán, dugas de Van Dyck, una del Greco y un cap que s'atribuix á Murillo; completant tan interessantíssima exposició una serie d'objectes artístichs, miniatures, esmalts, etc.

Es de creure, donchs, donat el mérit de las obras exposadas, que la *Colecció Montoya* s'vaurá molt visitada

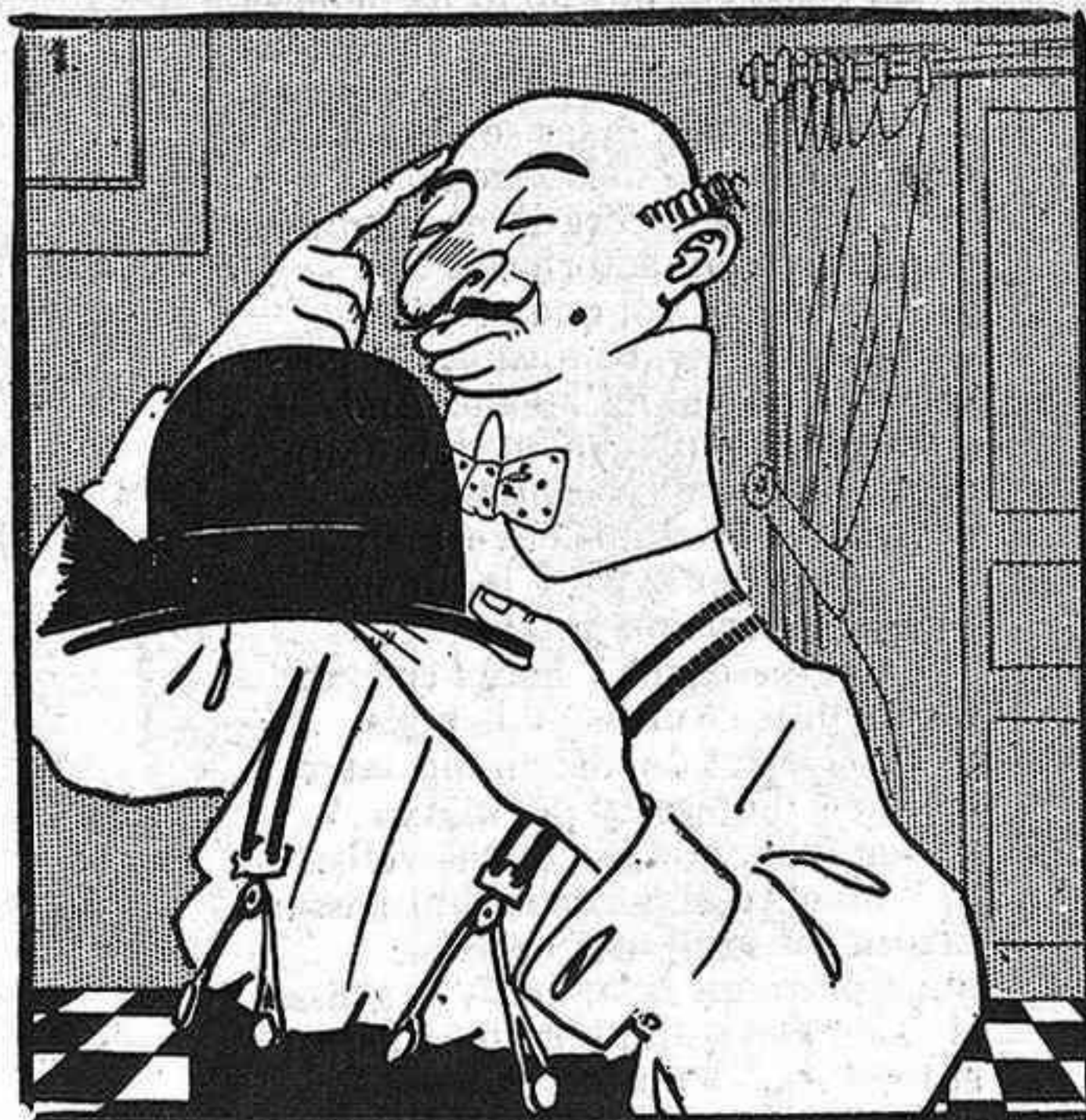
ALTRAS PUBLICACIONS REBUDAS:

Información pública sobre la necesidad de crear Banca Catalana.—Publicat per la Societat d'Estudis econòmichs, es un informe de clausura dirigit á la mateixa pel seu president honorari D. Guillelm Graell.

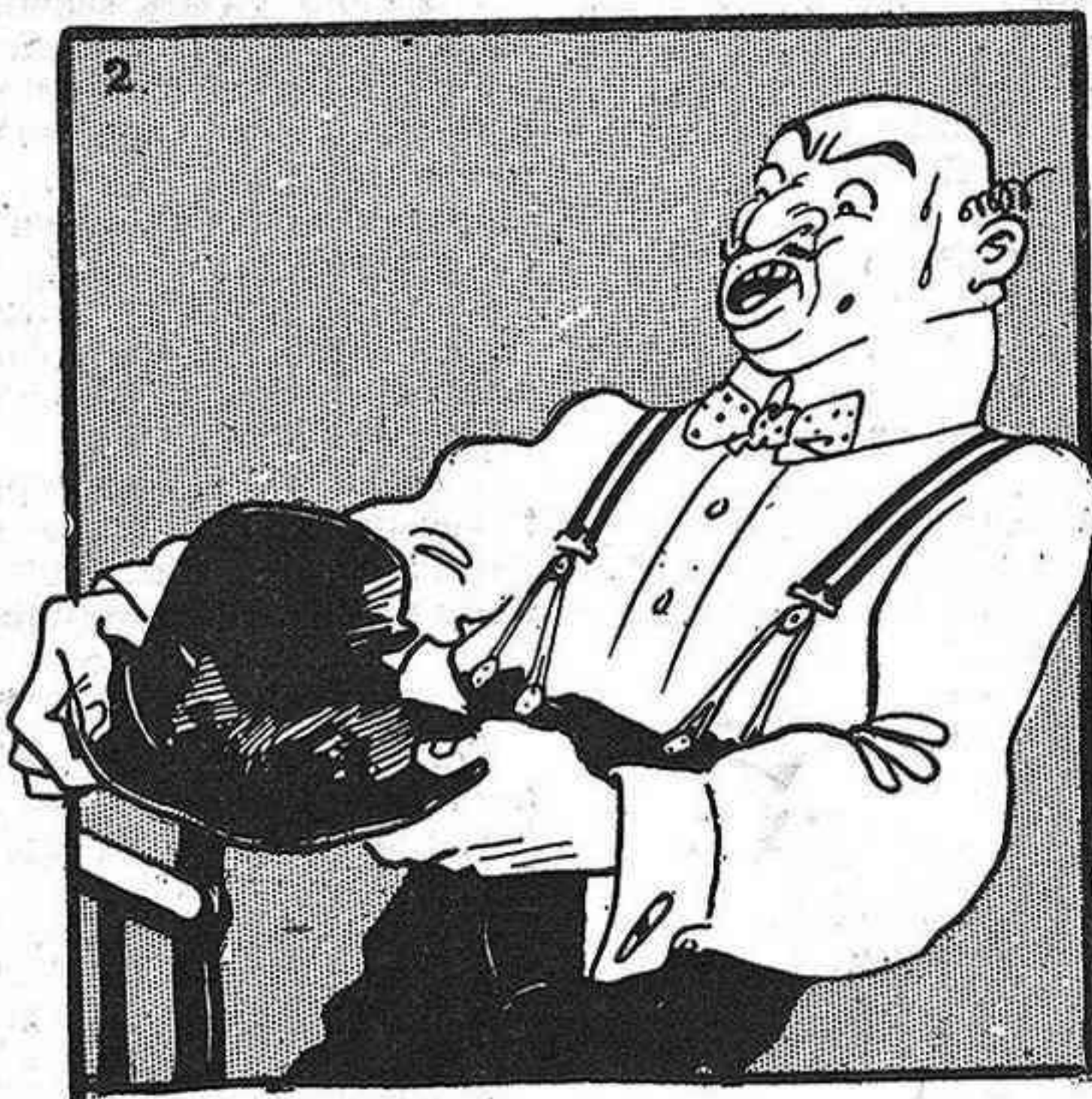
... *El Concurso del Liceo*.—Memoria del Sindicat Musical de Catalunya. Un follet de 30 planas.

... *El Petit Mestre d'Escola*, per Francesch Isern.—Quadro dramátich d'excelents condicions pera Teatre de Noys. Acompanyat de una

EL BARRET NOU ó UN QUE NO ESTÁ PER MODAS

—Y aral... Que enderrera vé á parar aquest llas!

—Veyám... Potser variantli un xich la forma...

plana de música del Mestre Trilla, pera una cansó que forma part de l'obra.

... ENCICLOPEDIA ILUSTRADA SEGUÍ. DICCIONARIO UNIVERSAL.—Hem rebut fins el quadern 57 d'aquest popular diccionari, tan ben acullit á Espanya y á totas las nacions d'origen espanyol.

L'últim quadern arriba fins á la paraula *aparcar* y, com tots els anteriors, va espléndidament il·lustrat ab retratos, planos, mapas y altres dibuixos que facilitan poderosament la comprensió del text.

... *Je te garde mon cœur*, per Alexandre Marraco.—Es un vals-cantat pera piano, que va acompanyat de uns versets de 'n Maseras. Té totas las bonas qualitats de las composicions d'aquest género, per lo que creyém que 's

fará aviat pesa de moda, indispensable en el repertori dels aficionats. La presentació, editorialment, es espléndida.

SEPT-SCIENCIES

ENCOSTIPATS Y VI BARATO

(Barreja d'actualitat)

Fora de temps y un xich sobtada per escometre de golut, varen fè enguany la seva entrada els dos tirans de temporada: l'estussegall y l'estornut.

Com venedò en plassa cayguda, fent greu ofensa als nostres colls, ens han deixat en sa batuda seca la gorja y expremuda, inflats els ulls y els nassos molls.

Enorgullits y temeraris, aquests sayons del nostre pit, tenen un nucli de sectaris,

—Aaah!... Aixís!... Ara está ben centrat!

de metjes nous y apotecaris
que 'ls presta apoyo decidit.

En contra d' ells no hi ha defensa,
donchs quí ab pastillas y emulsions
d' aquells primers lliurarse 's pensa,
lligat de peus y mans se llença
á n' á las urpas dels segons.

Y ¡ay, si á la cort d' insans microbis
que giravoltan entorn séu
la llur carícia vol que probis!
Ja pots ben dir, company, *¡Pax-vobis!*
que no t' hi val ni 'l doctó Andreu.

Reys absoluts que 'ns deixuplinan,
arréu sentintse bescantats,
els nostres bronquis enverinan
y al seu poder avuy s' inclinan
totas las altras majestats.

Va entussegant l' hereu ricatxo
ficat á dins d' un sach de pells;
y 'l magistrat de blanch mostatxo,
clergues, noblesa y populatxo
tussen igual que asmátichs vells.

Y ab el tussí 's coneix qui passa:
Sentíu tós seca, es un *perdut*;
quan passa un rich, la tós es grassa;
si es un gandul, ho fa ab catxassa;
si repeteix, es un tossut.

Si tús depressa, es periodista;
urbanament, si es dels Urbans;
ab pausas llargas si es artista,
y es de notá 'l seminarista
perque sol ferho ab *capellans*.

Hi ha tós de gos, y de mil menas,
com hi ha mil classes d' estornuts:
el comerciant els fá á dotzenas,
sense malícia algunas nenas
y ab suplement els homes bruts.

Els ciutadans de Barcelona,
ab el trasbals d' aixó del vi
fent oració á santa *Porróna*,
també en tindrem per molta estona
de fè estornuts y de tussí.

Si algú 'ns escura la petaca,
estornudém y no 'n fem cas;
pró lo que á un home més li raca
es que li escurin la butxaca
las dugas *décimas* del gas.

Tús y estornuda 'l contratista
perque li *agravan* els mahóns,
y cadascú al passar revista
va afegint céntims á la llista
per naps, per cols, ó per sigróns.

Tothom rondina y va esclamantse
veyent que 'l vi s' ha embaratit
y que 'l demés tot va apujantse!
Ah!... per fruhir nostra venjansa
haurém d' anar mitj *pets* al llit!

Peró ara hi caich: ¿Com se defensa
el ciutadá qu' es ayguader?
Un servidor que ho es de naixensa
y que no tinch cap recompensa,
diguin, senyors: ¿Cóm ho haig de fer?

PEP LLAUNÉ

PRINCIPAL

El miracle de Santa Agnès, obra de 'n Vilaregut, quin estreno va tenir lloch dijous de la senmana passada, es una rondalla que no deixa de contenir lo que se 'n diu pasta ó primera materia, pero que, tal com l' autor ens l' ha presentada, resulta mancada de consistència teatral, y aquest es son principal defecte. Hi ha en ella escenas interessants, situacions graciosas, un diálech, á trossos, ben escayent, pero tot aixó 's mostra als ulls del especta-

dor mal engiponat, sense matisar; hi ha tipos que tenen molt relleu y d' altres que no 'n tenen gens, y el conjunt no arriba, per tals viarany, á sostenir l' atenció del públich. Potser condensada y espurgada de certas picardías *ignocentas* s' hauria adobat en successivas representacions.

La música no va ajudar poch ni molt al éxit.

La presentació escénica bastant descuidada.

Els actors, en general, bé; en especial el Sr. Sanpere, que va fer un diable bastant *endemoniat*.

ROMEA

La comedia en un acte y en prosa, original del Sr. Pallardó, *Més por que vergonya*, no passa de ser una joguina de las que s' escriuhen pera fer riure.

Argument y acció están tallats ab patró de fa mitj si-
gle y en las situacions cómicas hi predomina lo inveros-
símil.

El bon públich va donarhi un *visto bueno* favorable y aixó es lo convenient, en la práctica del art teatral.

La Sra. Parreño y els Srs. Goula, Daroqui y Tor, fo-
ren els que s' endugueren la palma.

La fortuna boja, de 'n Joseph Morató. Es de lo milloret que 'ns ha donat á conéixer aquest jove autor. Un drama sense pretensions de fonda tesis, pero ben construït y ab personatjes que s' acostan molt á tipos reals, quina psicologia queda ja admirablement descrita en el primer acte, qu' es sens dupte el millor (y no perque sigui el més curt).

L' acció 's mostra senzilla, clara pero no mancada de forsa emotiva, á la manera de la moderna dramática italiana. Las situacions culminants no venen precedidas d' esforços, de modo que 'ls nomenats efectismes hi son ben escassos.

En resúm: l' obra, además d' interessar y fins d' emocionar en alguns moments, está ben construïda y ben escrita. Fora d' alguns petits defectes sense importancia, pot assegurar-se que la comedia del senyor Morató es de las obras més consistentes que de temps ensá havém vist en el nostre teatro.

Y els actors de ROMEA que s' apuntin sis tantos aquesta vegada: La Sra. Jarque, admirable; el Sr. Borrás, justíssim; el Sr. Viñas, molt bé; el Sr. Vehil també y els altres plens de bona voluntat.

Pera avuy, divendres, está anunciada la primera *Conferencia de Astronomia Cómica á cárrech de un sabi astrólech*, que, segons tenim entés, es un diálech original dels Srs. Millá y Bonavía.

NOVETATS

Dugas bonas noticias que alegrarán, respectivament als aficionats á la *cama lliure* y al art dramátich en sa més enlairada acepció:

Una notable companyia francesa de opereta funcionarà en aquest teatro durant la temporada de Carnestoltas.

Y seguidament debutará la adorable Tina di Lorenzo, aquella bona senyora que davant de un notable quadro dramátich italiá ens ha deixat per dugas vegadas al paladar el regust de las lleminaduras exquisidas.

CATALUNYA

Després de *La Trilogia di Dorina*, que obtingué una bona interpretació, en la que s' hi distingeix notablement la Sra. Baldanello, s' han vingut representant ab aplauso *Dall' ombra al sole* (veneciana, que en catalá coneixém ab el títol de *La Vocació*), *Le Rozeno*, *Gli orecchini da festa* (també veneciana) y *Il cacciatore di leoni*, comedia en 2 actes de molta broma y que dona lloch á que 'ls artistes de la notable companyia italiana manifestin sas excelents facultats pera la comedia de costums.

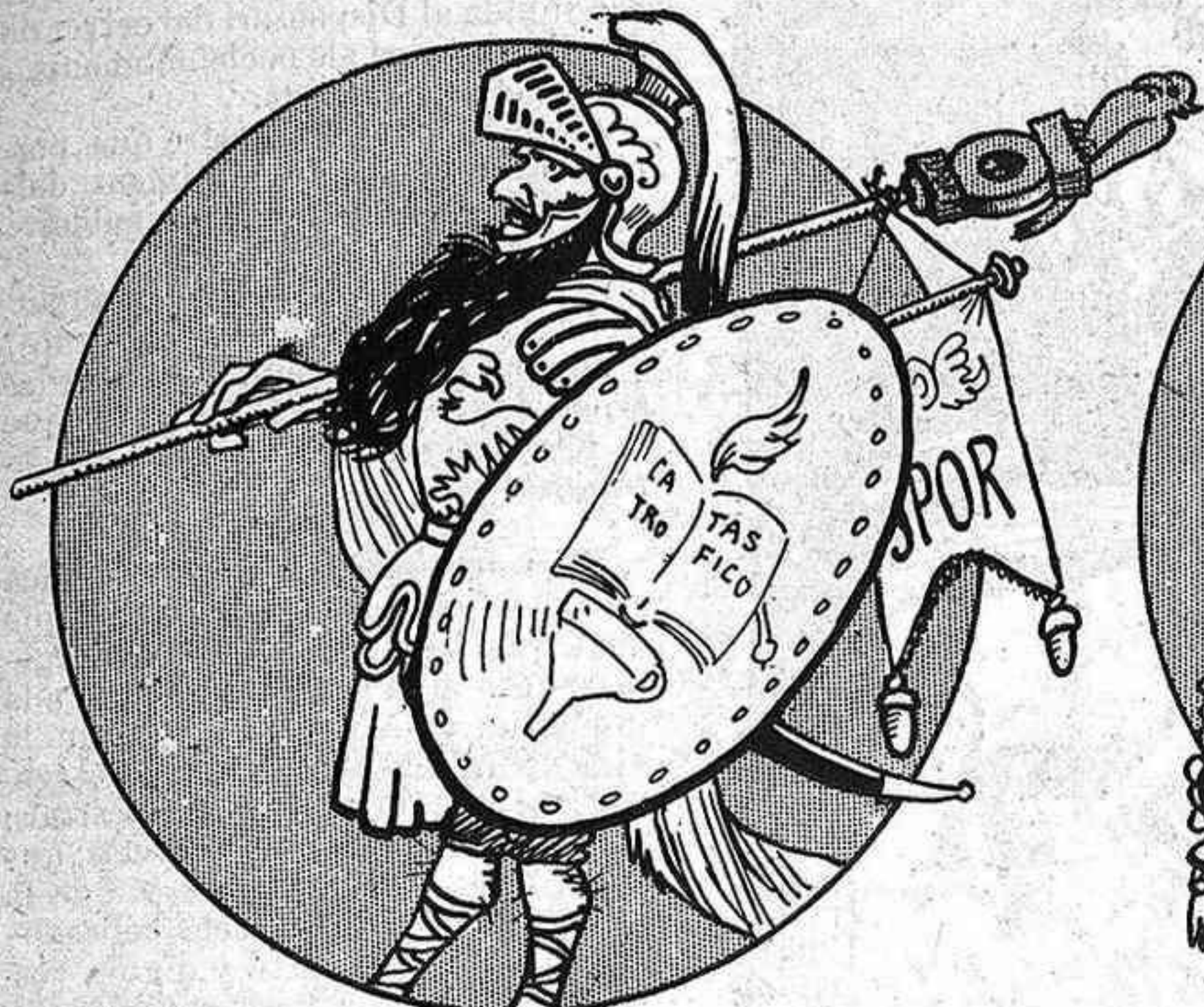
Llástima que 'l públich no respongui com deuria als esforços de tots.

Pera 'l dimecres estava anunciat l' estreno de *La Ghibianna* de 'n Carlo Betolazzi, comedia en 4 actes que venen representant ab éxit á tot arreu.

Si 'ns vaga, 'n parlarem d' aquí á vuyt días.

L. L. L.

EN ELS BALLS DE LA CASA DE D. PRUDENCIO
LAS DISFRESSAS MES NOTABLES

En Valentí Camp.

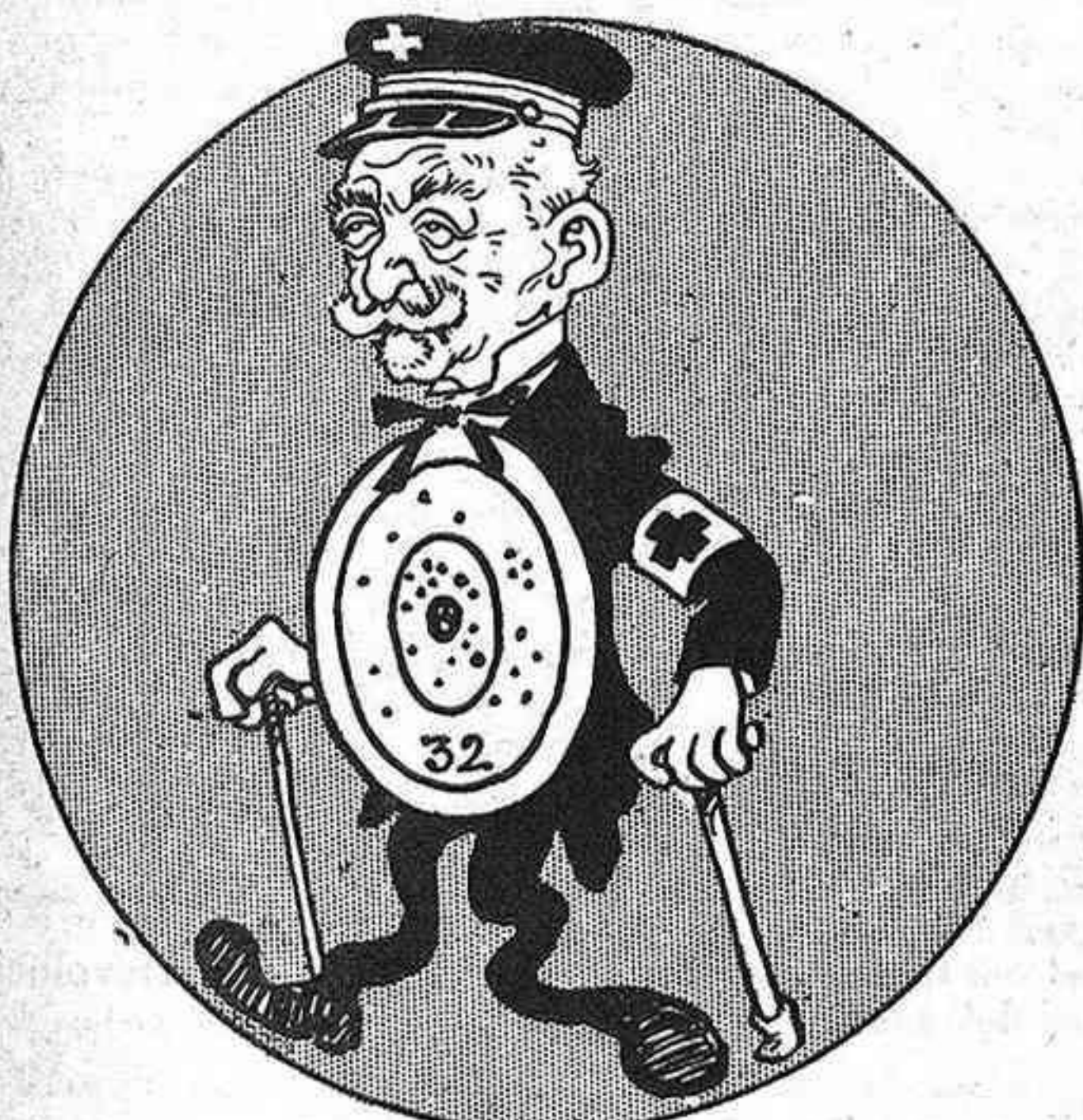
Don Emiliano.

El Sr. Solt y Ortega.

El concejal obrero.

El de las 32 feridas.

L' Amo.

PREPARATIUS

—Que vaji bé aquest pentinat, eh; que avuy haig de ballar ab el novio.
—Ditxós d' ell, que pot dir que la ballará grassa!

ESQUELLOTS

Altra vegada hem de parlar de bombas.

Pero ¿per qué n' hem de parlar?.. ¿Pera protestarne?.. ¿Pera dir que aquesta situació es insostenible? ¿Pera repetir las frases d' indignació y de condol, tantas voltas estampadas en aquestas columnas?

Ja no sabem per quin cantó agafarho. Ab garantías lo mateix que sense garantías, plens de vigilancia els carrers lo mateix que quan apenas vigilava ningú, lo cert es que 'ls atentats terroristas se repeteixen y que 'l vehinat, convensut de la impotencia de las autoritats pera evitarlos, ha acabat pera arronsar filosóficament las espatllas, pensant pot ser que també matan els llamps y 'ls automòvils y las pulmonías, y no per aixó davant d' aquestas calamitats ens desesperém ni sisquera perdém la gana,

* *

Las últimas bombas de l' actual serie varen reventar el dilluns entre cinch y sis de la tarde. Una, la primera, al carrer de Sant Ramón, prop del de Sant Pau, en una escala ahont hi ha establerta una caixa d' empenyos. Encare que la explosió sigué sorollosa, apart el dany material, apenas tingué conseqüencias.

No succehí aixís, desgraciadament, ab la segona, que reventá al carrer del Peu de la Creu, en la entrada d' una casa vella senyalada ab el número 9. De la explosió d'

aquesta va resultarne gravement ferida una pobra dona d' uns 65 anys, nomenada Filomena Bertrán, que conchuida al Dispensari del carrer de Sepúlveda morí als pochs moments.

Els fets son aquests.

¿Pista? ¿Indicis? ¿Rastre que permeti esperar el descubrimient dels autors de atentats tan abominables?

Ni un.

¿Qué hem de fer, davant d' aquesta fatalitat que sembla perseguirnos?

Lo que fa 'l públich. Arronsar las espatllas y escriure, ab temor de que la resposta sigui afirmativa: *Se continuará?*

El sapientíssim Unamuno publicá en «*El Mundo*» un article en el que deya que 'ls catalans no sabem organisar res; ni la guerra, ni sisquera la industria. Que 'ls catalans sentim la vida distintament que l' espanyol central y el cantábrich; que som teatrals; que som més artistas que poetas; que 'l catalá es home de foro y que fa sonets *impecables* pero sens bellesa.

Ara lliguin tot aixó y diguin vostés mateixos si aquest sapientíssim castellá, catedrático de tot, no es un altre D. Alonso Quijano, que en lloch de llansa porta toga y birret per divertir als de llevant y als de ponent.

Al final del seu article dú: «que els espanyols que no coneixen bé als catalans els odian ó els admiran, pero 'ls que 'ls coneixan, ni 'ls odian ni 'ls admiran.»

Nosaltres li repliquém, en justa correspondencia:

«Els catalans que no coneixen á Unamuno, no han perdut res, y els que 'l coneixen han perdut el temps llastimosament.»

D' un anunci que trobo en la *Gaceta del Celeste Imperio*:

«La ciudad lineal es el mejor negocio industrial.»

No diré que no ho sigui; pero, vaja, que una *Casa del Pueblo*, ben explotadeta, no es mal negoci tampoch...

¿Veritat, ilustre caudillo?

¿Veuhén? D' aixó 'n dich una idea bonica.

A Viena, durant la discussió del pressupost de Marina, un delegat ha sostingut que, no tenint Austria colonias, els diners que podria invertir en barcos, val més que 'ls emplehi en la construcció d' una esquadra de globos dirigibles.

Ara que 'l nostre govern tracta de gastar doscents milions en acorassats y trobantnos aquí, per lo que toca á colonias, en el mateix cas d' Austria, ¿per qué no s' aprofita aquest pensament de la esquadra aérea?

Apa, caballers, animarse: fora barquets, y tenlayre 'ls globos!

Si no poden ser dirigibles, sense dirigir.

Y si no, lligats ab una corda, que encare son més segurs.

Diumenge varen celebrarse á Barcelona set ó vuyt actes polítichs.

Don Prudencio, que avans se las arreglava de manera que se 'l veyia per tot arreu, de tots aquestes actes sóls va assistir á un.

Un sopar.

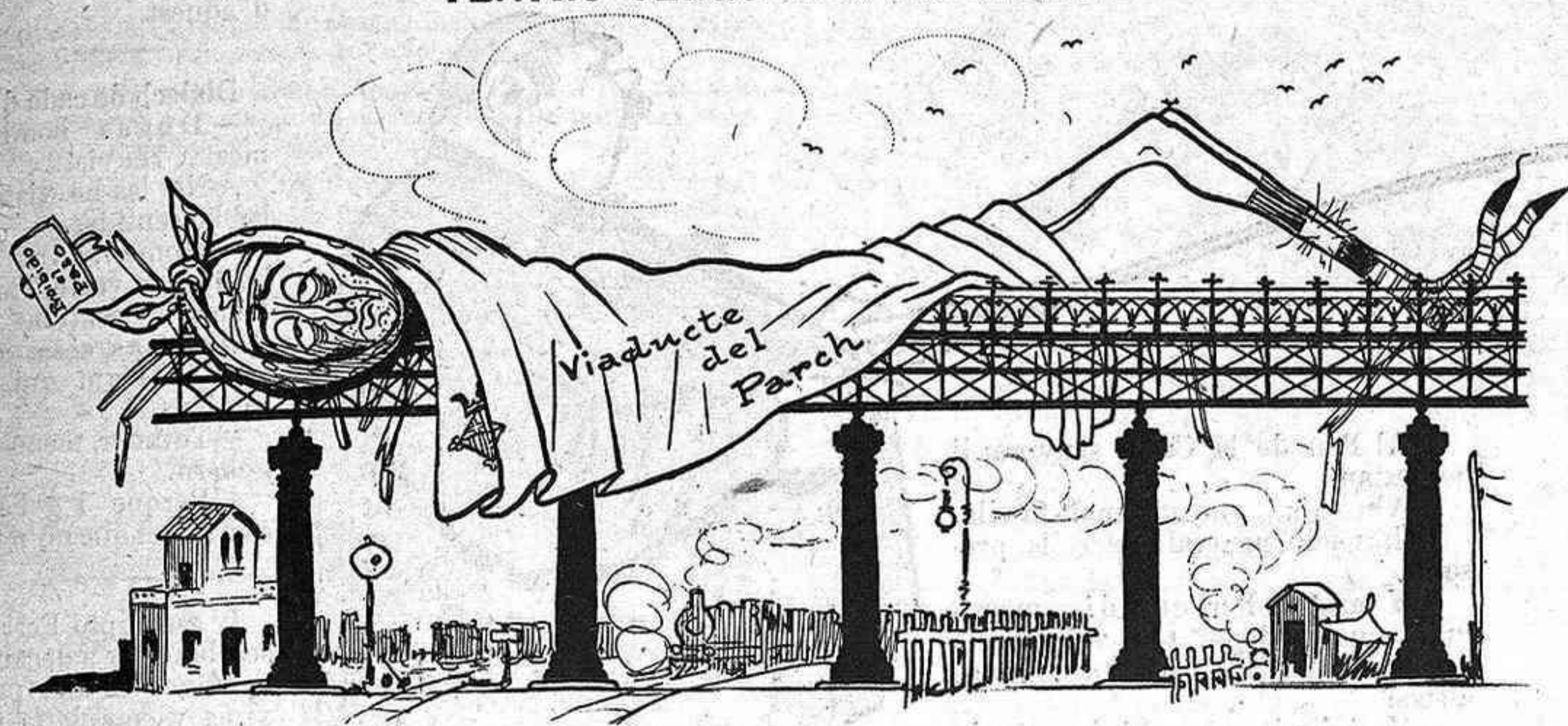
¡En carácter!

¡Cóm se veu desseguida el temperament rrevolucionari dels homes!

* *

Y ara que 'l tinch entre mans.

TEATRO VERGONYÓS MUNICIPAL

«El malalt crónich.»

¿Han notat la curiosa semblansa que hi ha entre don Alacandro y 'l difunt rey de Portugal?

El mateix sotabarba, els mateixos ulls, el mateix esquitj de bigotet, el mateix óval de la cara...

Ja veurán, fassin la proba. Píntinli al retrato de don Carlos un ull al abdomen y ensényinlo á qualsevulga. Tothom els dirá qu'es l'altre.

de la Riereta y se'n varen endur algunas joyas y prendas de vestir.»

¿En diumenge?... Pero, senyors lladres, ¿cóm estém aquí? ¿Y el descans dominical?

Per altra part, y ja que 'ls lladres no contestan, ¿qué feyan els agents de l'autoritat que, en plé diumenge, no 's varen adonar de que en una botiga 's robava?

ELS AGENTS DE L'AUTORITAT (á coro:)-¿Y el descans dominical?

Llegeixo en un diari del dilluns:

«Ahir, diumenge, varen entrar lladres en una botiga

Els de *El Progreso* sempre veuhén visións.

Dilluns va esclatar una bomba al carrer del Peu de la Creu, y l'endemá surten ab el diari dihent que l'atentat anava dirigit á n'ells.

Mitja hora avants n'havía petat un'altra al carrer de Sant Ramón á prop de una botiga ahont s'hi venen polvos per matar ratas.

¿Per que no diuhén, donchs, que la bomba del carrer de Sant Ramón anava contra 'ls polvos de matar ratas?

O sinó ¿ahont es la llógica de don Lacandro?

¡Ja 't coneixém, herbeta, que 't dius... pavero!

El *Círcol Artístich* prepara pera 'l día 26 un gran ball de disfressas en el Liceu.

El saló de descans será transformat en un suntuós temple grech, tal com s'adornavan en els grans festivals. El decorat será grech, la iluminació grega, els trajos grechs, fins hi haurá algú que parlará en grech.

Tot será grech, en una paraula.

Ara sols falta que 'ls artistas y la gent de pelas respongün á la *llamada*; porque si una festa aixís, tant grega, resultés desanimada, fóra una verdadera pega pels organísadors.

Fóra una *pega-grega*.

Un grupo está comentant la explosió de una de las bombas del dilluns.

—Verge Santíssimal... y ahont ha sigut aixó?, pregunta una beyata.

TEMORS FUNDATS

—¿Qué 't passa qu' estás tan alarmat?

—Veurás, noya; ja sabs que tú, per mí, ets un article de primera necessitat, y com que m'acaban de dir que 'ls han encarit...

EL BUTXÍ Y LAS VÍCTIMAS

Y més del altre que d'aquest.

Diálech de cada día:
—Dugas bombas més!... Ha vist!
—No las he vistas; las he sentidas.

—Home .. Ara m' ha atrapat vosté. També las he sentidas jo. A estas cosas *las sent tothom qui té sentits*.

—Tothom, menos el govern.

—Perque 'l govern es l'únich que no 'n té.

L' assumpto Ferrán sembla que s' decanta en favor de una próxima y complerta rehabilitació pel sabi doctor destituhit.

Ja ho deya un municipal, á la porta del dispensari. l' altre día:
—Queréis mal á un gos, decirle que es rabiós.

Sinó que en aquest cas el refrá s' contradirá segurament, perque 'l bescantat es precisament l' amo del remey contra la rabia.

Y que si, com es de suposar, resulta al fi que 'l cá no ha sigut may rabiós, ino n' haurá de receptor poch de suero anti-rábich entre 'ls seus enemichs el doctor Ferrán!

El senyor Tramullas acaba de rebre un telegrama urgent de Mallorca.—Córri, diu á un seu dependent, vagi al Moll y sápigam dir á l' hora justa que surt el vapor de Palma.

El dependent torna al cap de tres horas.

—Qué ha fet? Fins ara! diu el Sr. Tramullas ab la maleta á la má.

—Ja veurá, respón el dependent; á mí m' agrada fer las cosas ben fetas. No me n' he volgut fiar de lo que 'm deyan, y he esperat veure marxar el barco, per' assegurararmen jo mateix de l' hora que sortía.

NOTAS DE CASA

Fins demá, día 22, podrá visitarse la interessant Exposició

—Al Peu de la Creu, senyora; li contestan.

—Ah, vaja,... menos mal! fa ella. Indignació general entre 'ls presents.

—Y ara!... Per que diu menos mal, aquesta dona? Que vol dir que no es tan sensible aquesta com las otras?

—Vull dir jo que, si l' han tirada al *peu de la Creu*, aixís potser Nostre Senyor se n' adonará y, al últim, hi posará remey.

—Cóm aném, mossén Magí?

—Ja ho veu, senyora Adelaidal

—Quín món, Deu del Cel, quín món!

—Está fet una desgracia:

La carn s' apuja de preu, las bombas están en dansa...

—Ay, sí, sí... Ab el meu marit ne parlavam no fa gaire.

¡Tan altas qu' están las *carne*s, y las *ánimas* tan baixas!

Diumenge, una colla d' amichs varen donar un dinar al *héroe de Rubí*.

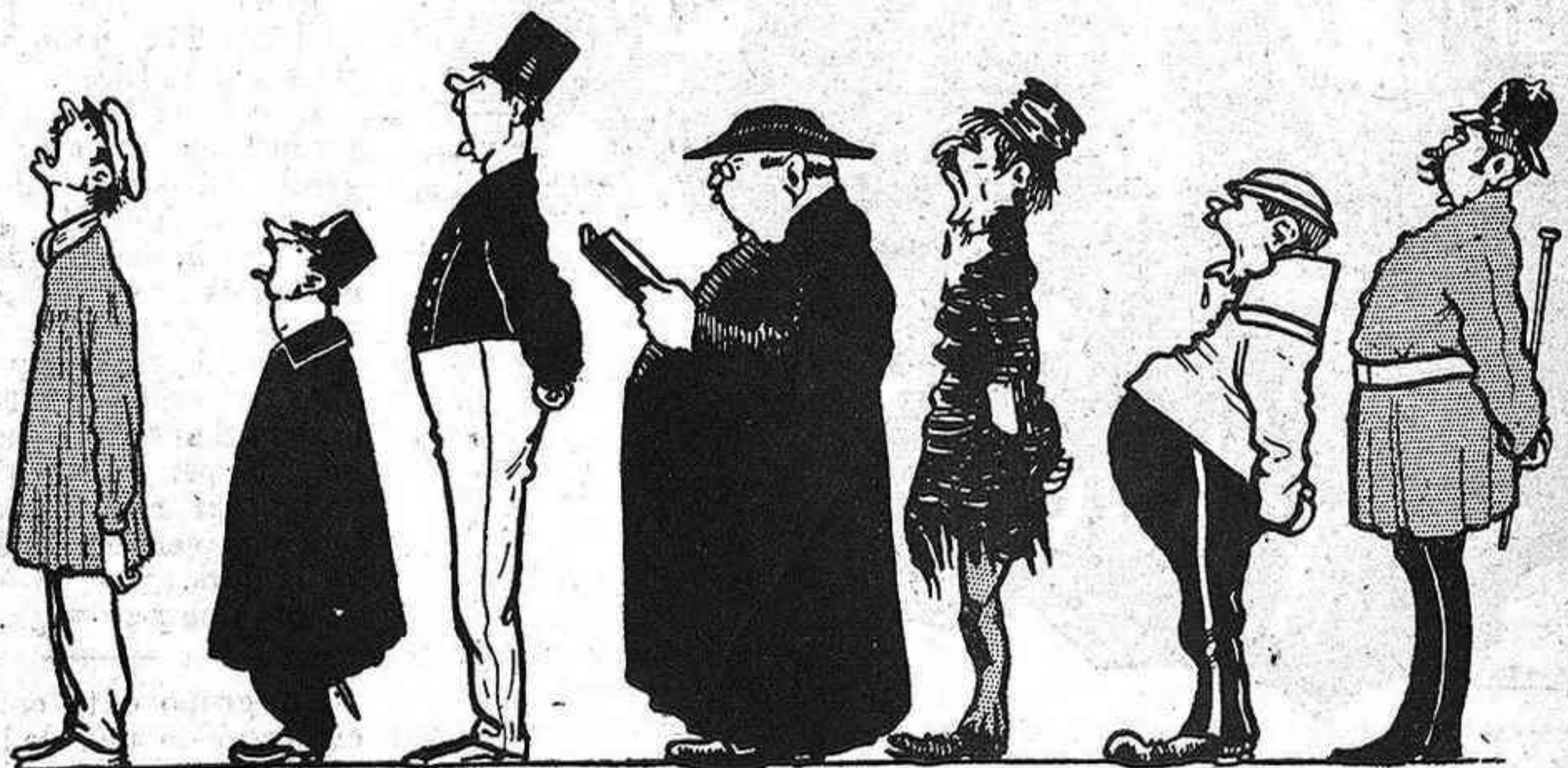
¡Pobre don Lacandro! Ara sí que veig qu' es digne de compassió.

¡Arribar al extrém de que 'ls amichs li hagin de donar dinar!

Menos mal que va ser dinar de fonda, donchs, segóns las crónicas, l' ápat tingué lloch en l' hotel de *Ambos Mundos*.

D' *Ambos Mundos*, que vol dir d' aquest món y del altre món.

No podía trobar lloch més apropósit qui, com el dictador Franco-Lerroux se troba en el mateix cas del hotel, es á dir: qu' es d' aquest món y del altre.

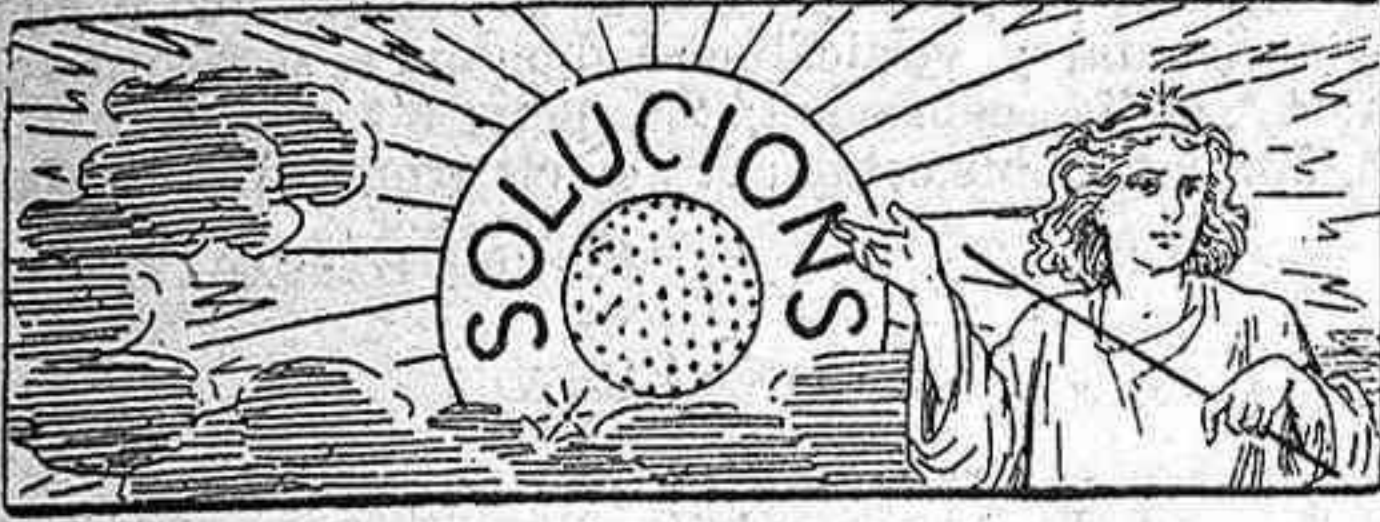
Mentres l' un, tot manso manso, se va enriquint y engreixant,

els altres passen la vida fent badalls y dejunant.

Artística de la **Colecció Montoya**, instalada en els salons de la casa P. Reig y fill, passeig de Gracia, 38.

La Colla sardanófila **Emporium** va tenir l'amabilitat de convidarnos a la classe de sardanas y balls populars, celebrada en el seu local el passat diumenge.

També la Societat **La Buena Sombra** va invitarnos al segon dels seus animats balls de màscara, donat el dimecres a la platea del teatro Apolo.

A LO INSERTAT EN EL PENÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—*E-na-mo-ra-do-ta.*
- 2.ª ID. II.—*O-no-fre.*
- 5.ª TARJETA.—*La barca nova—Iglesias.*
- 7.ª GEROGLÍFICH.—*Un sinch sinch, un teté, una R y una E.*

XARADAS

I

La *Dos-primer-segona* que no te *tercera-dos*, l'han recomanat que prengui lo *quart-inversa*, que aixó es un remey molt *total* qu' está al alcans de tothom per lo abundant y barato y aixó que no 's ven en lloch.

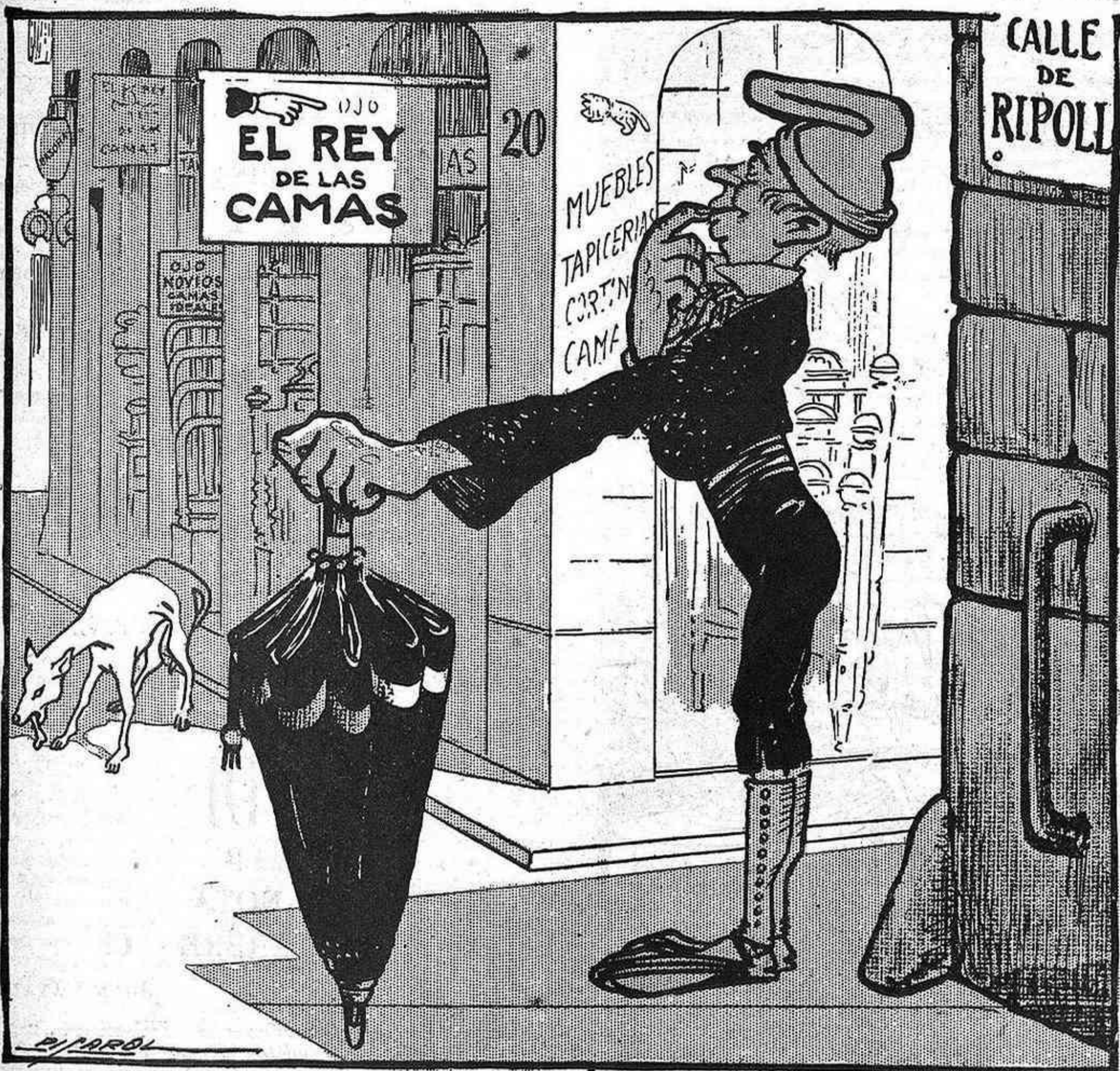
GRANER DEL BARRI

II

Una partida de *tot* ha comprat avuy la dona,

UN ANUNCI

(DEL NATURAL)

—¡Hombra!... Pues m' agradaría véurel.

que si bé n' es molt *primera*,
es en cambi molt *segona*.

PERICH DELS PELOTS

ANAGRAMA

Mon cosí que fa de *tota*
d'ú que ha posat al seu hort
una *total* per els lladres,
perque li fan molta por.

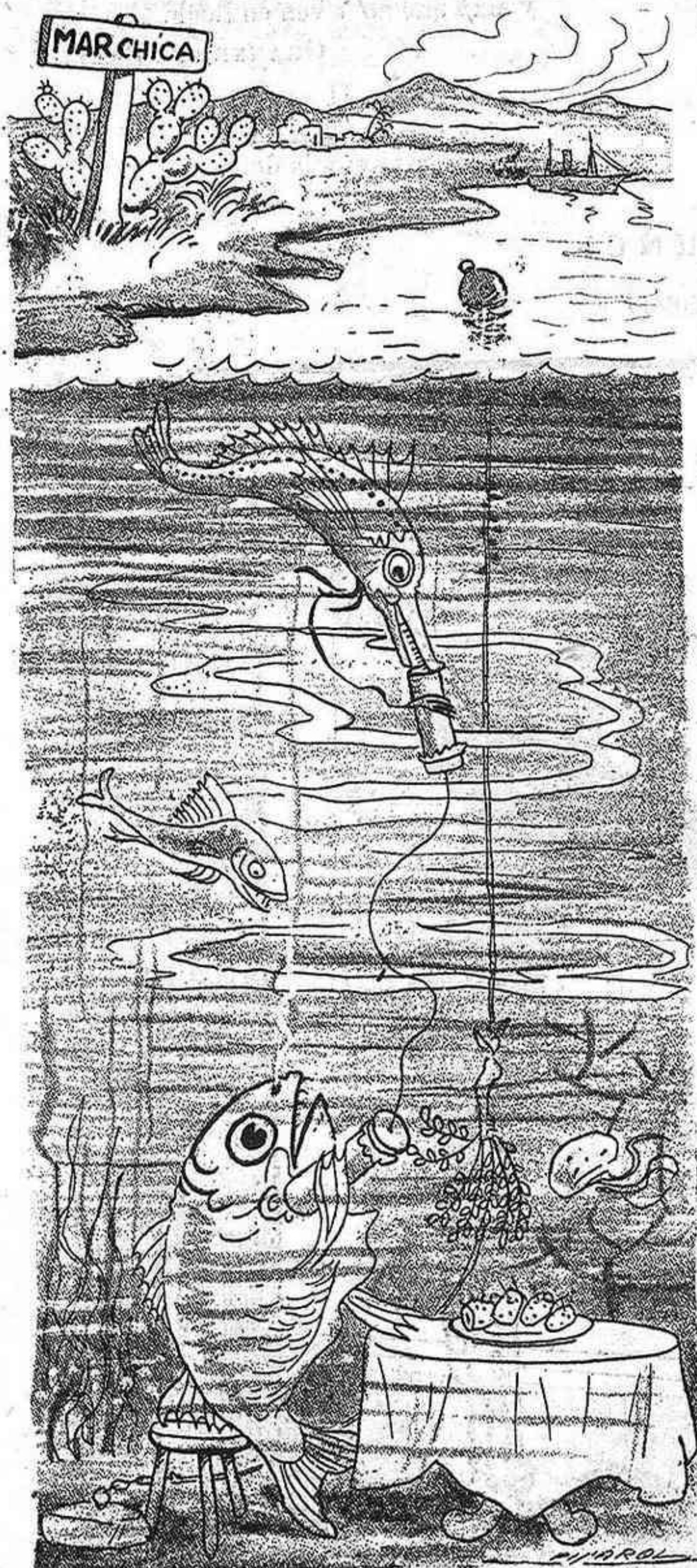
L. COSTAGRA

MUDANSA

Sense *total* ni *total*
en Pep als vuyt anys quedá
y ara va ab un sarró al coll
de poble en poble á captá.

J. FARRÉS GAIRALT

RUMORS SUBMARINS

—Gran noticia. Estém d' enhorabona.
—Y aixó?... Qué passa?
—Venen barcos de guerra.

ROMBO

Sustituir els punts per lletres de manera que llegint las horisontal y verticalment donguin el següent resultat: 1.ª ratlla, consonant; 2.ª, peix; 3.ª, nom d' home; 4.ª, flor; 5.ª, poble catalá; 6.ª, en els arbres, y 7.ª, vocal.

JOSEPH BASSAGAÑAS

CONVERSA

—Ara goso molt quan passo
pel carrer que deixo dit;
puig sé que allí hi viu la noya
que un día 'm farà felís.
—¿Y qui t' ho ha dit ahont vivía?
—El que t' acabo de dir.

SISKET D. PAULA

CISTELLA NUMÉRICA

2	—Vocal.
4 5	—Pronom.
1 7	—Aliment.
2 3	—Mineral.
8 7	—Nota musical.
1 2 3 4 5 6 7 8	—Nom d' una nació.
4 2 3 4 5 6 7	—Animal.
1 2 3 4 7 8	—En las casas.
4 3 2 1 7	—En l' exércit.
3 7 8	—Moneda.
8 2	—Article.
2 3 5 6 7	—Insecte.

SAMATRUQUIS

INTRÍNGULIS

A E I O U

Ab aquestas cinch vocals y tres consonants ben combinadas, formar un nom de dona.

Un BAYLET

TARJETA

VI NEGRE A RAL
A. GENÍUM. M
ALELLA

Formar ab aquestas lletres degudament combinadas el títul d' un drama lírich catalá y 'l nom del autor.

F. CERVELLÓ J.

GEROGLÍFICH

LO MADERACI

DI

P

NOTA

CI ARBRE CI

JOAN CATAU

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20
Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

EL DISSAPTE, DÍA 29 DEL CORRENT FEBRER
LA CAMPANA DE GRACIA

publicará, sense augment de preu, un
EXTRAORDINARI ARTÍSTICH-HISTÓRICH

Aquest **extraordinari** consistirà en una **GRAN LÁMINA**, reproducció d' un fet memorable de la HISTORIA DE CATALUNYA, que, impresa apart sobre paper superior, rebrán tots els compradors de **LA CAMPANA DE GRACIA**, á més del número, que tindrà, com de costum, 4 planas ab la corresponent ilustració y 'l text de sempre.

La gran lámina, original del notable y malaguanyat artista

JOSEPH LLUIS PELLICER,

será un regalo positiu y de mérit y podrá ser enquadrada pera servir d' adorno.

Preu del número, ab el regalo tirat en fulla apart, **5** céntims

ADVERTENCIA.—A fi de poder ajustar el tiratje de la lámina y 'l del número, preguém als nostres corresponsals que desitjin augment, ens envihin l' avís tot seguit, donchs després, molt á pesar nostre, ens sería impossible servirlos.

REGISTRO DE HIGIENE **EL TIFUS EN BARCELONA** Precio:
GUILLERMO LÓPEZ UNA peseta.

Pom de Cansóns, per *Apeles Mestres* Ptas. 1

La Revolución Rusa, por *León Tolstoi* Ptas. 1

La Mare, per *Santiago Rusiñol* (3.ª edició y 12 miler) Ptas. 1

L'auca del senyor Esteve, per *Santiago Rusiñol* Ptas. 1

Obra nueva, indispensable á las familias

EL HOGAR Y EL TRATO SOCIAL

ARTE DE EMBELLECER LA VIDA

POR

LAURA GARCÍA DE GINER

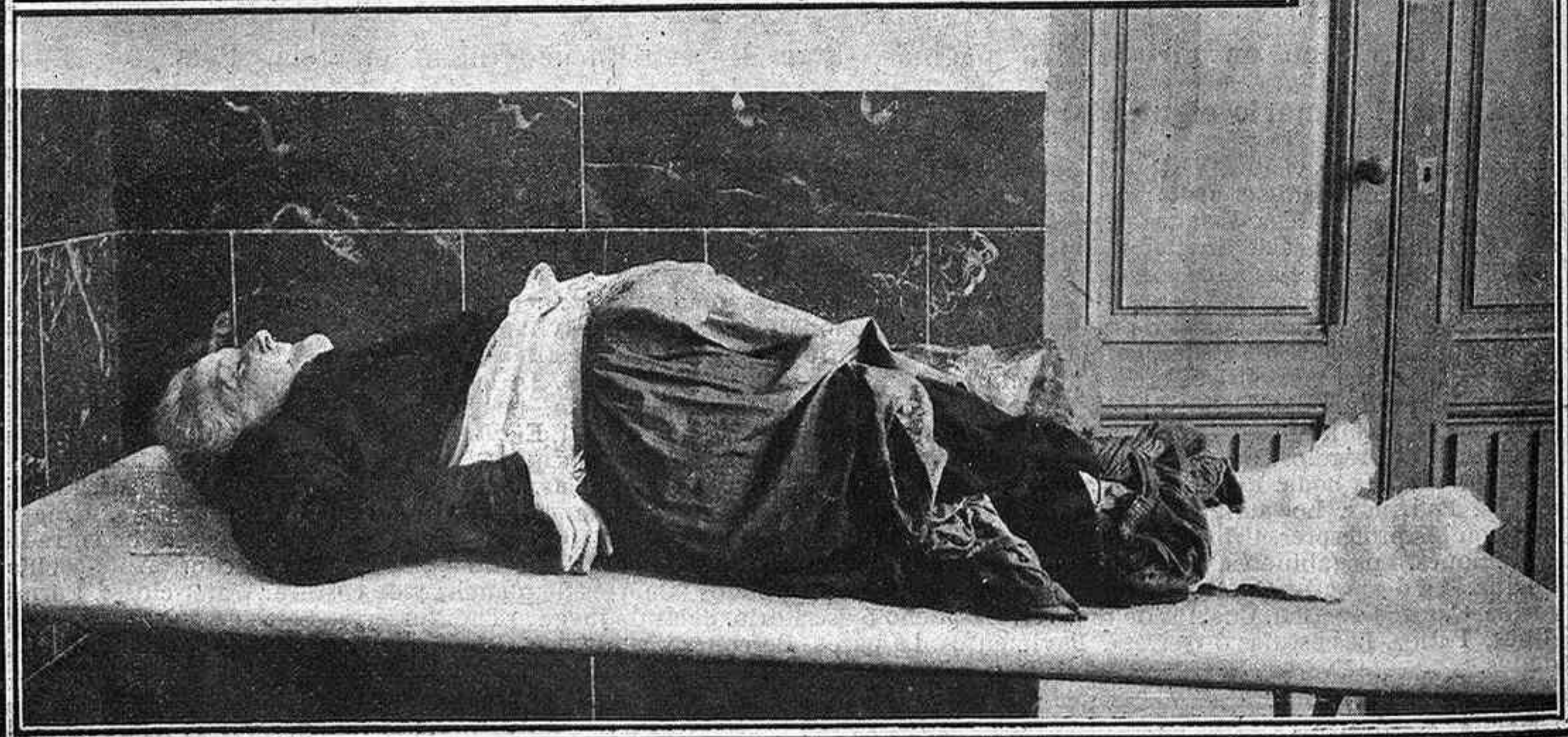
Un tomo en 8.º de 372 páginas, Ptas 4. — Encuadernado en tela, Ptas. 5

Contiene el sumario siguiente:

Los saludos. Las visitas. Visitas de cumplido. Visitas de ceremonia. Visitas de gracias. Visitas á los afligidos. Visitas de confianza. Duración de la visita. Deberes de la señora de la casa. Deberes del que visita. Las presentaciones. Cumplimientos. Reuniones ó soirées. Veladas musicales. Bailes. Sauterie. Five o'clock tea. Comidas y banquetes. Deberes del que invita á comer. Obligaciones del invitado. Recepción. Ida al comedor. Colocación en la mesa. Servicio. Del menú, lista ó carta de la comida. Advertencias á los comensales. Aviso á los que invitan á comer. De la conversación en la mesa. Brindis. Final de la comida. Los almuerzos. Cenas. Giras campestres. La correspondencia. Principio y fin de las cartas. Tarjetas postales. B. L. M. (Besa la mano). Cartas de invitación. Participación de nacimiento. Invitación á la ceremonia del casamiento. Partes de boda. Invitación á bailes, comidas, etc. Ofrecimiento de casa. De los vestidos y aseo personal. Tarjetas. Etiqueta del tarjeteo. Nuestros servidores. Manera de tratarlos. A las jóvenes. A los jóvenes. De la conversación. En público. En paseo. En el tranvía. En viaje. En los baños. En el teatro. En las tiendas. En la iglesia. Los juegos. El baile. Etiqueta en el modo de bailar. Comedias de sociedad. De los ademanes y actitudes. La hospitalidad. El que la recibe. El que da hospitalidad. La elegancia. Los regalos. El carácter. De los objetos prestados. Bodas. Los novios en sociedad. Capitulaciones matrimoniales. Invitaciones á la boda. Regalos. Trajes. Comitiva. Viaje de novios. Otras nupcias. Bodas de plata y de oro. Bautizos. Invitaciones. Padrinos. Los amigos. Urbanidad con los niños. Urbanidad con los ancianos. Urbanidad con las mujeres. Urbanidad con los profesores. Urbanidad de los profesores. Fin de la primera parte.—Cómo es y cómo debe ser la casa. La entrada. Los salones. Los gabinetes. La sala de confianza. El boudoir. Salones de baile. Salones de fumar. El comedor. Ante-cocina. Cocina. La despensa. Cuartos de criados. Comedor para los criados. Cuartos de plancha y de costura. Water-closet. Dormitorios. Cuartos de aseo. Cuartos de tocador. Despacho ó escritorio. Salas de juego. «The Nursery». Salas de música. Los jardines. Patios. Las estufas ó «serres». Pavimentos. La pared. Balcones y ventanas. Calefacción. Alumbrado. Agua. Antigüedades.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certícat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

EL TERRORISME Á BARCELONA.—LAS BOMBAS DEL DILLUNS

Casa número 9 del carrer del Peu de la Creu, ahont reventá una de las dugas bombas.—Casa número 2 del carrer de Sant Ramón, ahont explotá l' altra.—Filomena Bertrán Amorós, morta per la bomba del carrer del Peu de la Creu.